

ŠTA JE
NASILJE?

ŠTA JE
CYBERBULLYING?

ŠTA JE
ŽRTVA?

SVE
ŠTO TREBA
DA ZNAŠ O
NASILJU!

ŠTA JE EMOCIONALNO
ZLOSTAVLJANJE?

UNUTRA SE NALAZE
ODGOVORI NA TVOJA
PITANJA!

ŠTA JE
NASILNIK?

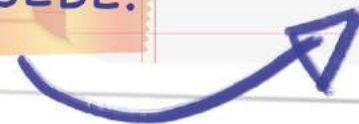
ŠTA JE
VRŠNJAČKO
NASILJE?

Sarajevo, oktobar 2017

OVA KNJIGA PRIPADA:

NACRTAJ SEBE!

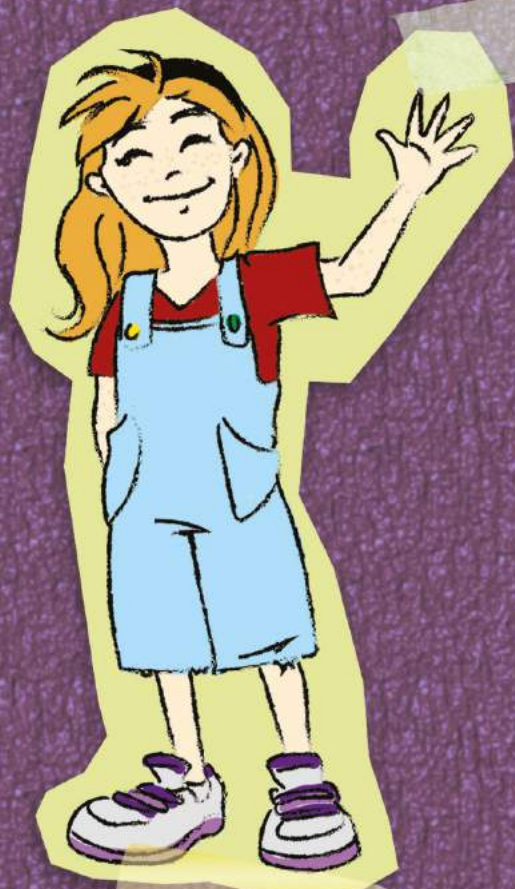
IME I PREZIME:

NADIMAK:

KOLIKO IMAŠ GODINA:

RAZRED:

ŠKOLA:

ZDRAVO!
MOJE IME JE **ZARA**.

TU SAM DA PODIJELIM S TOBOM JEDNO
VRLO VAŽNO ZNANJE KAKO BI MOGAO
DA ZAŠTITIŠ SEBE I SVOJE DRUGARE.

OVO JE PRIČA O **NASILJU**.

OBJASNIT ĆU TI ŠTA JE TO NASILJE I
ISPRIČAT ĆU TI KAKO SAM JA NAUČILA
PREPOZNATI VRSTE NASILJA!

Znanje

je jedno od najljepših i najvažnijih blaga ovog svijeta!

NAUČIMO KAKO SE ZAŠTITITI OD NASILJA!

ŠTA TREBA DA ZNAŠ O NASILJU?

ŠTA JE NASILJE?

ŠTA JA MOGU UČINITI
DA NASILJA BUDE MANJE?

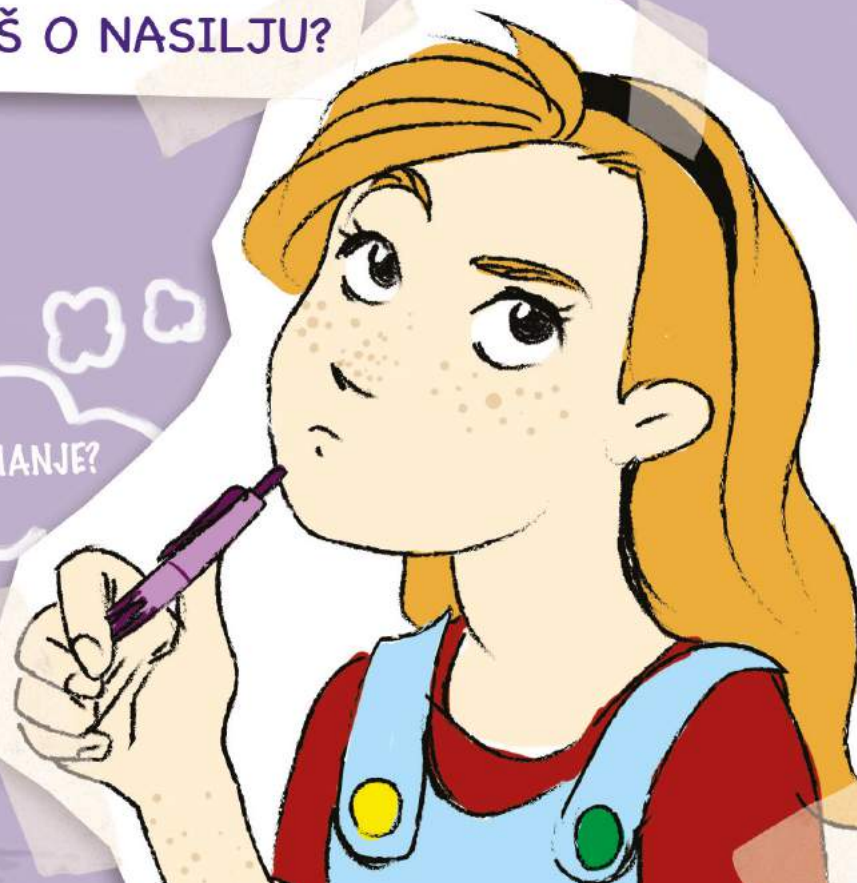
NACRTAJ
OSTALE
OBLAČICE!

6

ŠTA JE ELEKTRONSKO
ZLOSTAVLJANJE?

KOJE VRSTE NASILJA
POSTOJE?

ŠTA JE ŽRTVA?

AKO NEKO POVREĐUJE TVOJE TIJELO, OSJEĆANJA ILI NAMJERNO ČINI DA SE LOŠE OSJEĆAŠ, TO JE NASILJE.

AKO SE NASILJE PONAVLJA, TO SE ZOVE ZLOSTAVLJANJE.

NASILJE PREMA DJECI MOGU DA ČINE **ODRASLE OSOBE I DJECA.**
AKO DIJETE POVREĐUJE DRUGO DIJETE, TO ZOVEMO **VRŠNJAČKIM NASILJEM.**

ŽRTVA NASILJA JE DIJETE KOJE TRPI NASILJE OD NEKOG DRUGOG I ZBOG TOGA JAKO PATI.

OVO SU VRSTE NASILJA:

- ZANEMARIVANJE DJETETA
- FIZIČKO NASILJE
- EMOCIONALNO NASILJE
- SEKSUALNO NASILJE
- VRŠNJAČKO NASILJE
- NASILJE PUTEM INTERNETA
(ELEKTRONSKO NASILJE)

ŠTA JE ZANEMARIVANJE DJETETA?

KADA SE RODITELJ NE BRINE
PRAVILNO O DJETETU I NE ISPUNJAVA
OSNOVNE FIZIOLOŠKE I EMOCIONALNE
POTREBE DJETETA.

OSNOVNE FIZIOLOŠKE POTREBE DJETETA SU

POTREBA ZA SNOM,
POTREBA ZA HRANOM,
POTREBA ZA ADEKVATNOM TOPLINOM,
POTREBA ZA ADEKVATNOM OBUĆOM I ODJEĆOM,
POTREBA ZA ZDRAVSTVENOM BRIGOM I NJEGOM,
I POTREBA ZA PAŽNJOM I IGROM.

EMOCIONALNE POTREBE DJETETA SU

POTREBA DJETETA DA BUDE VOLJENO, PRIHVAĆENO,
POTREBA DJETETA DA SE OSJEĆA VRIJEDNO,
POTREBA DJETETA DA SE ODRASLI I DRUGA DJECA
TAKO ODRASLI I DRUGA DJECA
TAKO ODRASLI I DRUGA DJECA
TAKO ODRASLI I DRUGA DJECA
TAKO ODRASLI I DRUGA DJECA
TAKO ODRASLI I DRUGA DJECA
TAKO ODRASLI I DRUGA DJECA
TAKO ODRASLI I DRUGA DJECA
TAKO ODRASLI I DRUGA DJECA

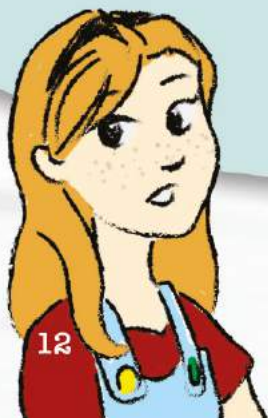

**SVAKO DIJETE ROĐENO NA OVOJ PLANETI
IMA JEDNAKE POTREBE, KOJE TREBAJU BITI
ZADOVOLJENE KAKO BI DIJETE BILO ZDRAVO
I KAKO BI SE PRAVILNO RAZVIJALO!**

KAD SAM JA BILA PRVI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE, U NAŠ RAZRED SE UPISALA DJEVOJČICA PO IMENU **SARA**. ODMAH NAM JE BILA **UPADLJIVA**. IMALA JE DUŽU KOSU, KOJA JE UGLAVNOM BILA NEUREDNA. NIJE IMALA ODJEĆU ZA FIZIČKO. IZGLEDALA JE NEKAKO TUŽNA I BILA JE JAKO MRŠAVA... PONEKAD JE IMALA I NEPRIJATAN MIRIS. UČENJE JOJ BAŠ I NIJE IŠLO DOBRO.

BILA JE TIHA I POVUČENA.

JEDNOM PRILIKOM, NEKOLIKO DJEČAKA IZ RAZREDA SU JE POČELI
ZADIRKIVATI I RUGATI JOJ SE, GOVORILI SU JOJ:
"NEMAŠ POJMA, GLUPA SI! SMRDIŠ!..."
ONA JE SAMO ŠUTJELA, A ONDA SE **RASPLAKALA**. U NJENU ODBRANU SMO
STALI MOJI DRUGARI I JA! GLASNO SMO REKLI DA NEMAJU PRAVA DA JOJ
SE RUGAJU I DA ĆEMO SVE REĆI NAŠOJ RAZREDNICI.

TAKO JE I BILO!

PORAZGOVARALI SMO SA RAZREDNICOM O SVEMU OVOME, A ONA NAM JE OBJASNILA DA SARA ŽIVI **SAMA S MAJKOM KOJA JE BOLESNA** I NE RADI. ZBOG TEŠKE SITUACIJE NE MOŽE PUNO VREMENA PROVODITI SA SAROM. REKLA NAM JE DA PREMA SARI TREBA DA SE ODNOSIMO **KAO I PREMA DRUGIM DRUGARIMA.**

SVI ZAJEDNO TREBA DA BUDEMO DOBRI DRUGARI.

ISTO TAKO, RAZREDNICA JE ODLUČILA DA O SVEMU OBAVIJESTIMO CENTAR ZA SOCIJALNI RAD JER ONI MOGU POMOĆI SARINOJ MAJCI I NJOJ. TAKO SU OMOGUĆILI SARINOJ MAMI PRAVO NA NOVČANU POMOĆ I PLATILI SU JEDNOJ ŽENI KOJA IM JE DOLAZILA KUĆI I POMAGALA IM. SARI SU OBEZBIJEDILI NOVU ODJEĆU. KAKO SU DANI PROLAZILI, ONA JE BILA PUNO VESELIJA I BOLJE JE UČILA! POČELA SE S NAMA VIŠE DRUŽITI I OTKRILI SMO DA JE JAKO ZABAVNA! IAKO JE IMALA MALO, NIKADA NIJE BILA ŠKRTA! TO SMO JAKO CIJENILI.

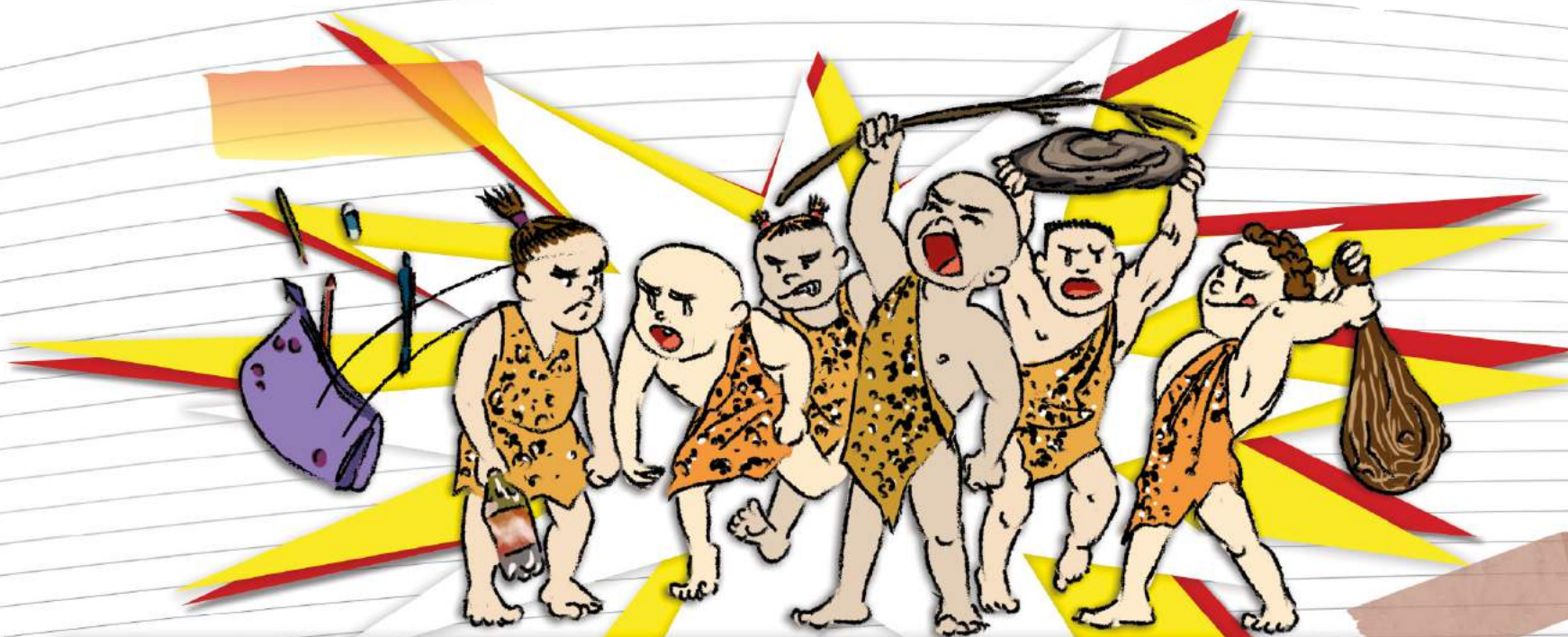
MEĐU NAMA SE RAZVILO
JEDNO DIVNO PRIJATELJSTVO
KOJE ĆEMO PAMTITI DOK SMO ŽIVI!

ŠTA JE FIZIČKO NASILJE?

KADA NEKO KORISTI **SNAGU** KAKO BI
FIZIČKI NANIO BOL DRUGOME.

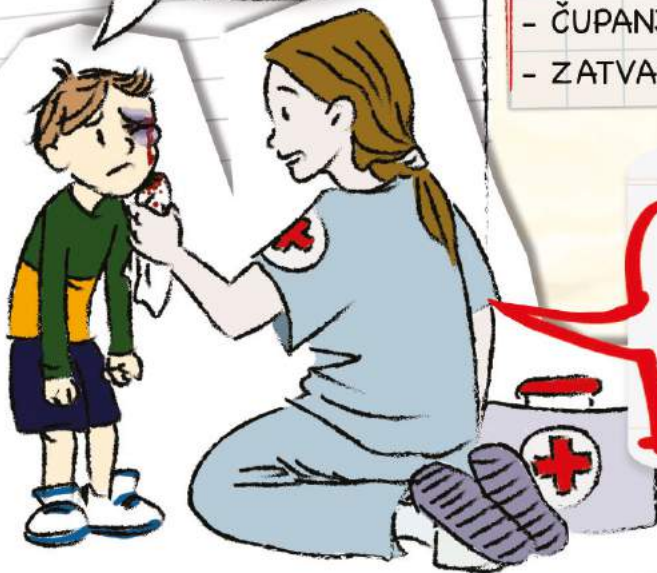

BOL SE MOŽE NANIJETI UDARCIMA PO RAZNIM DIJELOVIMA TIJELA. NASILNIK, ONAJ KOJI NANOSI BOL, MOŽE TO UČINITI DIJELOVIMA SVOGA TIJELA (MOŽE UDARITI SVOJOM RUKOM, NOGOM ILI SLIČNO) ALI I RAZNIM PREDMETIMA, KAO ŠTO SU: ŠTAP, ŠIBA, KAMEN, PERNICA ITD.

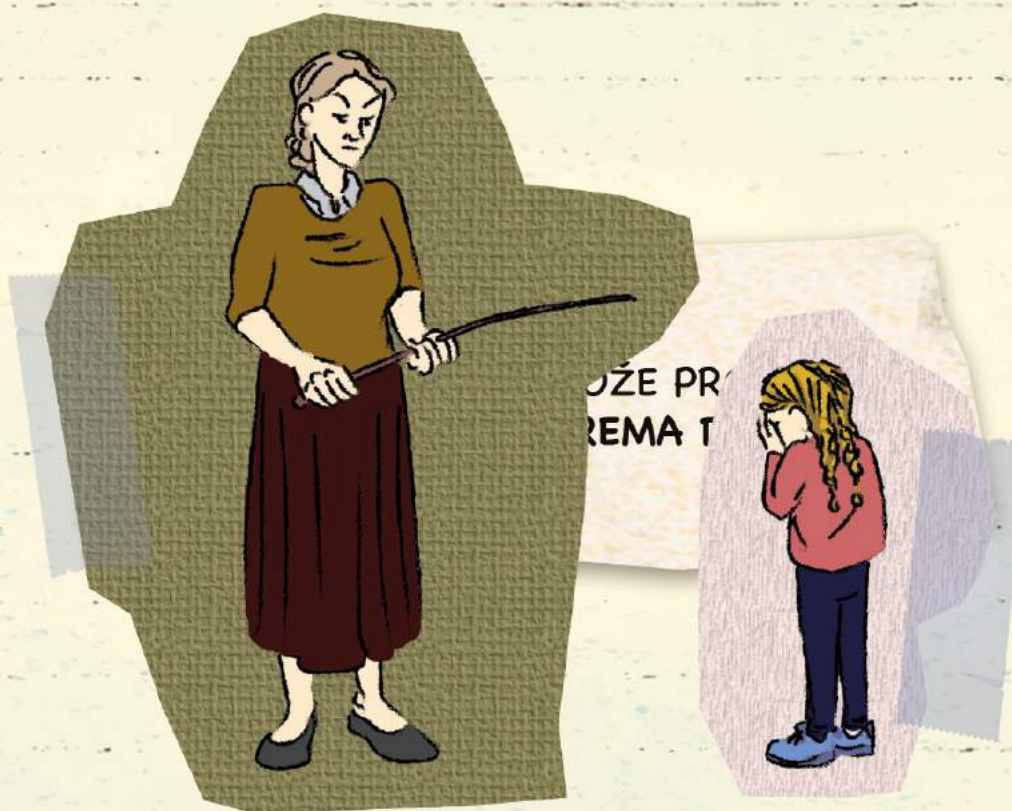
FIZIČKO NASILJE JE

- GURANJE,
- ŠTIPANJE,
- BACANJE NA POD,
- VEZANJE,
- ČUPANJE,
- ZATVARANJE I ZAKLJUČAVANJE,
- OTIMANJE,
- UNIŠTAVANJE STVARI,
- DAVANJE OTROVNIH SUPSTANCI (ALKOHOLA ILI NEODGOVARAJUĆIH LIJEKOVA),
- POKUŠAJI DAVLJENJA, ITD.

OVAKVIM PONAŠANJEM MOGU SE NANIJETI OZBILJNE POVREDE TIJELA, KAO ŠTO SU **MASNICE, OGREBOTINE, NAPUKNUĆA I PRELOMI KOSTIJU**, A, PONEKAD, UDARAC MOŽE IZAZVATI POVREDE SA TRAJNIM POSLJEDICAMA!

**FIZIČKO NASILJE MOŽE PROVODITI
ODRASLA OSOBA PREMA DJETETU**

I
D
(Š

**I FIZIČKO NASILJE MOŽE PROVODITI
DIJETE PREMA DJETETU
(ŠTO SE ZOVE VRŠNJAČKO NASILJE).**

JA ŽIVIM U ZGRADI, I OKO MOJE ZGRADE IMA JOŠ PUNO ZGRADA I PUNO DJECE SA KOJOM SE DRUŽIM I IGRAM. SJEĆAM SE, BILO JE LJETO I BILO JE JAKO VRUĆE. MOJ DRUG MARKO JE S NAMA IGRAO ODBOJKU I SVI SMO BILI U MAJICAMA KRATKIH RUKAVA I U ŠORCEVIMA, SAMO JE MARKO IMAO DUGE RUKAVE I TRENERKU.

VIDJELA SAM DA MU JE VRUĆE, ZNOJIO SE, ALI SE NIJE HTIO SKINUTI. TO MI JE BILO MALO ČUDNO... DUGO SMO IGRALI ODBOJKU I VEĆ JE PALA VEČER. DRUGI SU OTIŠLI, A MARKO I JA SMO OSTALI I ZAPRIČALI SMO SE O NEKIM RAZNIM TEMAMA.

UPITALA SAM GA ZAŠTO NOSI DUGE RUKAVE I TRENERKU, A LJETO JE. ON JE ZASTAO, A POTOM IPAK ODLUČIO DA MI SE POVJERI. PODIGAO JE TRENERKU I VIDJELA SAM **PUNO MODRICA I OGREBOTINA** PO NJEGOVIH NOGAMA. IMAO IH JE I NA RUKAMA.

REKAO MI JE DA MU JE TATA PRIJE NEKOLIKO MJESECI OSTAO BEZ POSLA I DA JE TADA POČEO PUNO DA PIJE.

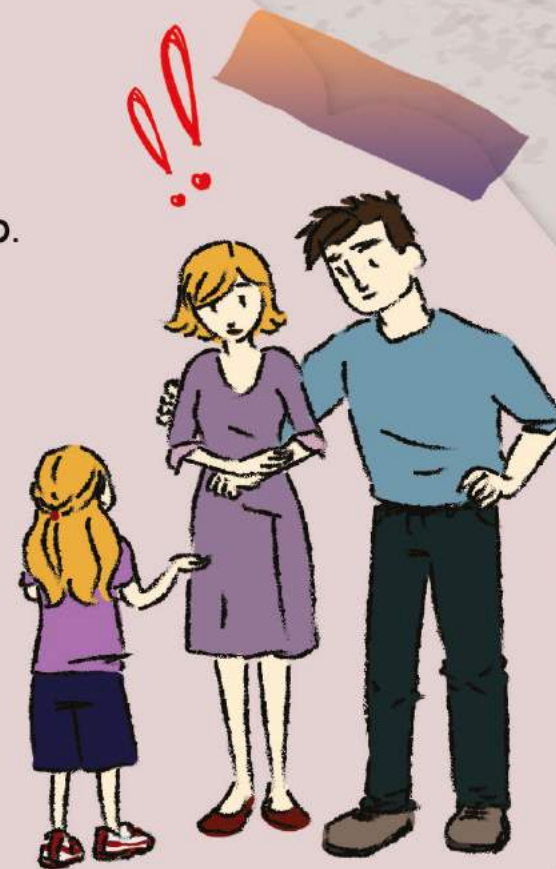
„KAD GOD SE NAPIJE, AKO SAM JA U KUĆI, POČNE GALAMITI NA MENE, ZBOG RAZNIH STVARI I ČAK KAD NISAM NI ZA ŠTA KRIV! TAKO KAD JE PIJAN, UZME SVOJ KAIŠ I UDARA ME PO CIJELOM TIJELU. MAMA GA SE ISTO BOJI, JER NEKAD UDARI I NJU!“, ISPRIČAO MI JE I POČEO DA PLAČE.

ISTE VEČERI SAM SVE ISPRIČALA MAMI I TATI.

MAMA I TATA SU ODLUČILI DA PORAZGOVARAJU SA MARKOVOM MAMOM I UPUTE JE DA POMOĆ ZATRAŽI U **CENTRU ZA SOCIJALNI RAD.**

MARKOVOG TATU SU ZBOG TOGA ŠTO JE PUNO PIO ALKOHOL, OD KOJEG SE RAZBOLIO I ZBOG KOJEG JE BIO TAKO LJUT I NASILAN, UPUTILI NA LIJEČENJE U BOLNICU. LIJEČIO SE I PRESTAO PITI I VIŠE NIKADA NIJE UDARIO NI MARKA NI MARKOVU MAMU.

ŠTA JE EMOCIONALNO NASILJE?

KADA TE DRUGA DJECA ILI ODRASLE OSOBE:

- NAZIVAJU RUŽNIM IMENIMA,
- IGNORIRAJU,
- ISMIJAVAJU,
- TJERAJU NA IGRE ILI AKTIVNOSTI KOJIH SE BOJIŠ,
- GOVORE TI DA SI GLUP, RUŽAN, BESKORISTAN,
- PRIJETE I ZASTRAŠUJU,
- AKO GLEDAŠ KAKO SE MAMA I TATA TUKU I VIČU JEDNO NA DRUGO...

KAKO SE OSJEĆAŠ KAD SI IZLOŽEN EMOCIONALNOM NASILJU?

OVAKVE UVREDE UZROKUJU
VEOMA BOLNE I NEPRIJATNE
OSJEĆAJE.

ZBOG NJIH SE MOŽEŠ
OSJEĆATI VEOMA TUŽNO,
RAZOČARANO I LJUTITO.

DOVRŠI
CRTEŽ!

KAKO SE OSJEĆAŠ KAD SI IZLOŽEN EMOCIONALNOM NASILJU?

DOVRŠI
CRTEŽ!

AKO TI NEKO KAŽE:

**"TI SI GLUP, RETARDIRAN, POGLEDAJ SE NA ŠTA LIČIŠ,
NEMAŠ POJMA, ĐUBRE JEDNO, BUDALO, MAKNI SE OD
NAS, BOLJE DA TE NEMA!"**,

MORAŠ ZNATI DA JE TO **EMOCIONALNO NASILJE** I DA NA
TAKVO PONAŠANJE I TAKVE RIJEČI **NIKO NEMA PRAVO!**
OVAKVA VRSTA NASILJA JE ČESTA U ODNOSIMA MEĐU DJECOM,
ALI PRISUTNA JE I U ODNOSU **RODITELJA PREMA DJETETU**, PA
ČAK I **NASTAVNIKA PREMA DJETETU**.

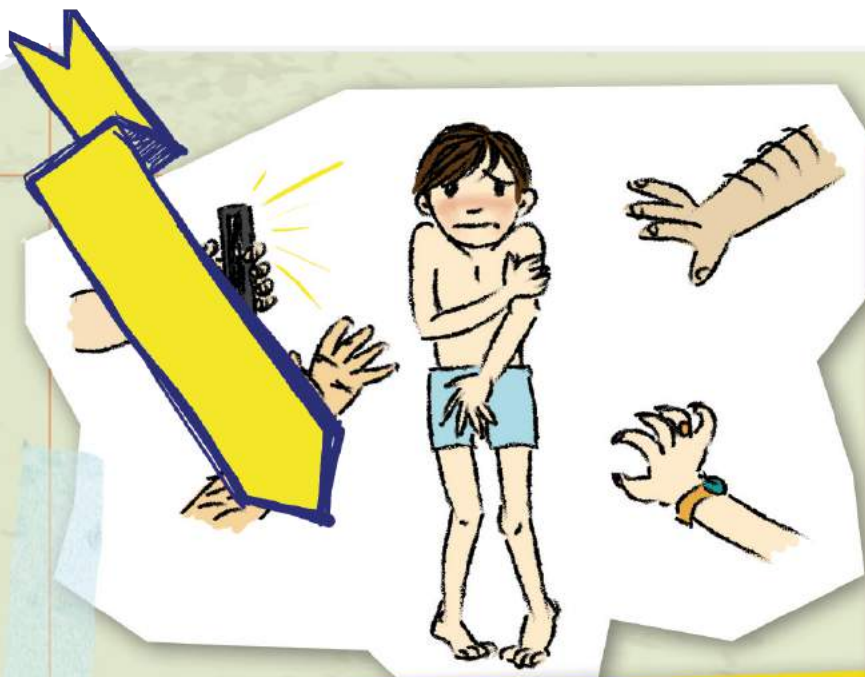
DJEČAK **AMER** JE IMAO VEOMA STROGOG NASTAVNIKA IZ MATEMATIKE. KOD NJEGA NIJE ZASLUŽIO PETICU. STALNO JE **GALAMIO** NA DJECU I ZBOG TOGA SU SE DJECA BOJALA I JOŠ VIŠE GRIJEŠILA! KAD BI AMER POGRIJEŠIO, NASTAVNIK BI MU REKAO KAKO JE GLUP, DA NIKAD NEĆE NAUČITI I DA NEĆE NIKAD ZAVRŠITI ŠKOLU! „**TI ĆEŠ BITI PROPALICA! ETO!**“ ZBOG OVOGA JE AMER BIO VEOMA TUŽAN I ZABRINUT.

NA DRUGOJ SLICI
SVI IZGLEDAJU PUNO
SRETNIJE!
←
PRONADI
JOŠ ČETIRI
RAZLIKE!
→

ODLUČIO SE IPAK **POVJERITI SVOJIM RODITELJIMA**, A ONI SU POTOM RAZGOVARALI SA PSIHOLOGOM I PEDAGOGOM ŠKOLE. ONI SU ZAJEDNIČKI OBJASNILI NASTAVNIKU DA SE VIŠE NE SMIJE TAKO PONAŠATI PREMA DJECI. POSLIJE TOGA, MATEMATIKA JE POSTALA AMEROV NAJDRAŽI PREDMET!

OVAKVO NASILJE MOŽE SE DOGAĐATI DOK SI ODJEVEN ILI NA SEBI NEMAŠ ODJEĆU. OVO NE SMIJE BITI DIO IGRE I TAKO NEŠTO SE NE SMIJE SLIKATI ILI SNIMATI.

TO NIJE U REDU!

ŠTA JE **SEKSUALNO NASILJE?**

- KADA TI RODITELJ ILI DRUGA ODRASLA OSOBA **POKAZUJE SVOJE INTIMNE DJELOVE TIJELA** (ONE KOJE POKRIVA DONJI VEŠ) ILI ZAHTIJEVA OD TEBE **DA SE SKINEŠ.**
- KADA TE NEKA OSOBA PRISILJAVA DA JE **DODIRUJEŠ ILI ONA DIRA TEBE** TAKO DA TI JE NEUGODNO.
- KADA TI NEKO POKAZUJE SEKSUALNE FOTOGRAFIJE, NOVINE ILI FILMOVE (NA KOJIMA SU GOLI LJUDI).
- TO JE **SVE ONO KADA TE ODRASLA OSOBA ŽELI UKLJUČITI U SEKSUALNE RADNJE** KOJE TI NE MOŽEŠ RAZUMJETI I OD KOJIH TI JE NEUGODNO I MOŽE TI IZAZIVATI BOL.

SEKSUALNO NASILJE SE DOGAĐA I DJEČACIMA I DJEVOJČICAMA.

TO NE ČINE SAMO NEPOZNATI LJUDI, ČESTO SU TO OSOBE KOJIMA VJERUJEŠ I KOJE SU TI BLISKE.

TO MOGU BITI TVOJI ROĐACI, PRIJATELJI, PA ČAK I NEKO OD RODITELJA, BRAT ILI SESTRA.

**SEKSUALNO NASILJE
IMA VEOMA ŠTETNE POSLJEDICE PO RAZVOJ DJETETA!**

KAD SAM JA BILA PETI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE,
STARIJI DJEČACI KOJI SU IŠLI U NAŠU ŠKOLU ZADIRKIVALI SU
MOJU PRIJATELJICU **ANU** I MENE.
JEDNOM PRILIKOM, ANA JE NOSILA SUKNJU, I DVOJICA TIH
DJEČAKA UŠLI SU ZA NAMA U WC I **NASILU SKINULI ANI SUKNJU**
KAKO BI VIDJELI NJENE GAĆICE!
JEDAN DJEČAK JE IZVADIO I MOBITEL U NAMJERI DA TO SLIKA!

ANA I JA SMO TADA POČELE VRIŠTATI DA PRESTANU. UPLAŠILE SMO SE DA BI MOGLI JOŠ NEŠTO DA NAM URADE, A ANU JE BILO **JAKO STID** JER SU JE TAKVU MOGLA VIDJETI I DRUGA DJECA. U TOM TRENUTKU ISPRED WC-A JE PROLAZILA NASTAVNICA ENGLLESKOG JEZIKA. ČULA JE NAŠ VRISAK I UTRČALA U WC. POVELA IH JE NA RAZGOVOR KOD DIREKTORA ŠKOLE I KASNIJE SU U ŠKOLU POZVALI I NJIHOVE RODITELJE. **DJEČACI SU BILI KAŽNJENI ZBOG TAKVOG PONAŠANJA.**

ŠTA JE TO VRŠNJAČKO NASILJE?

VRŠNJAČKO NASILJE JE NASILJE MEĐU DJECOM. MOŽE SE DOGAĐATI U ŠKOLI, NA PUTU DO ŠKOLE, NA IGRALIŠTU, U PARKU, U SPORTSKOM KLUBU, ALI I KOD KUĆE, KAD VAS ZLOSTAVLJAJU BRAĆA ILI SESTRE.

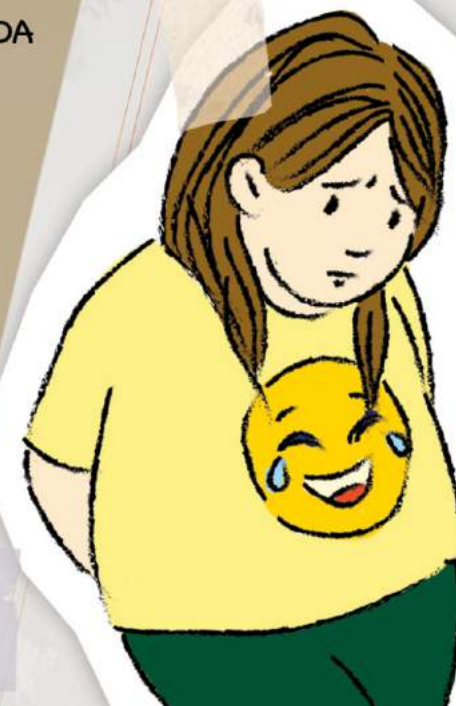

"Bullying" znači maltretiranje, zlostavljanje, nasilno ponašanje.
"Bully" je riječ iz engleskog jezika, a znači nasilnik, siledžija, zadirkivalo, svađalica, dijete koje maltretira (tuče ili zadirkuje) drugu djecu

VRŠNJAČKO NASILJE JE KADA TE VRŠNJACI (DRUGARI):

- NAZIVAJU POGRDNIM IMENIMA
(KAO NPR.: BUDALO, GLUPANE, RETARDU, IDIOTE, NEMAŠ POJMA! BOLJE DA SE NISI NI RODIO! ITD.)
- GURAJU ILI NASILNO POVLAČE
- IGNORIŠU, PRAVE SE KAO DA NE POSTOJIŠ ILI TE IZBJEGAVAJU
- FIZIČKI OZLIJEĐUJU NA BILO KOJI NAČIN
- NA SILU TI UZIMAJU NOVAC ILI TVOJE LIČNE STVARI
- O TEBI ŠIRE TRAČEVE, ŠTO ZNAČI DA O TEBI GOVORE SAMO RUŽNO S NAMJEROM DA TE I DRUGI ODBACE I PONIZE
- PRIJETE I ZASTRAŠUJU TE NA RAZNE NAČINE.

MAMA I JA SMO NEDAVNO OTIŠLE U POSJETU KOD MOJE PRIJATELJICE **ELE**, KOJA SE KOD KUĆE OPORAVLJALA JER JE **SLOMILA NOGU**.

ELA I JA SMO SE IGRALE KAO I OBIČNO, A ONDA SMO POČELE RAZGOVARATI O ŠKOLI.

TAD MI JE ELA REKLA DA **NIKAKO NE ŽELI NAZAD U ŠKOLU**, JER JOJ JE TAMO GROZNO! POČELA JE PLAKATI!

ZAMOLILA SAM JE DA MI ISPRIČA ŠTA SE DESILO, ZBOG ČEGA NE ŽELI IĆI U ŠKOLU? TAD MI JE ISPRIČALA:

„ZARO, TI ZNAŠ DA JE MOJ TATA OTIŠAO PRIJE MJESEC DANA U ZATVOR...”

HA HA HA HA HA HA!
HA HA HA HA HA HA!

32

ELIN TATA JE OTIŠAO U ZATVOR JER JE NEŠTO UKRAO.
TO SAM ZNALA.

„ZNAŠ KOLIKO MI JE BILO TEŠKO KAD JE OTIŠAO!
KAKO SAM BRINULA ZA NJEGA. ONDA SU I U ŠKOLI
SVI SAZNALI... **ALEN I MILAN**, IZ MOG RAZREDA, POČELI
SU MI SE RUGATI I DOBACIVATI: „**TATA TI JE LOPOV!** ENO
GA U ZATVORU! HOĆEŠ I TI BITI LOPOV?“
DRUGA DJECA SU SE PRAVILA DA NE ČUJU, A NEKA SU SE
SMIJALA TOME! REKLA SAM DA ĆU IH PRIJAVITI
NASTAVNICI, ALI SU MI ONI REKLI DA ĆU ONDA
BITI **TUŽIBABA!**“

HA HA HA HA HA HA HA HA HA HA HA HA!
HA HA HA HA HA HA HA HA HA HA HA HA!

KAD SAM SLOMILA NOGU I SHVATILA DA NE MORAM IĆI U ŠKOLU, KAO DA SAM BILA **SPAŠENA!**
OVO NISAM REKLA MAMI, ONA JE STALNO ZABRINUTA ZBOG TATE I NAS..."
OBJASNILA SAM ELI DA TO MORA REĆI MAMI. ELA ME POSLUŠALA I **POVJERILA SE SVOJOJ**
MAMI, A ONA JE POTOM OTIŠLA U ŠKOLU I RAZGOVARALA SA NASTAVNICOM.

KAD SAM SLOMILA NOGU I SHVATILA DA NE MORAM IĆI U ŠKOLU, KAO DA SAM BILA **SPAŠENA!**
OVO NISAM REKLA MAMI, ONA JE STALNO ZABRINUTA ZBOG TATE I NAS..."
OBJASNILA SAM ELI DA TO MORA REĆI MAMI. ELA ME POSLUŠALA I **POVJERILA SE SVOJOJ MAMI**, A ONA JE POTOM OTIŠLA U ŠKOLU I RAZGOVARALA SA NASTAVNICOM.

NASTAVNICA JE RAZGOVARALA SA CIJELIM RAZREDOM I OBJASNILA
KOLIKO SU PATNJE NAPRAVILI ELI TAKVIM PONAŠANJEM,
TAKVIM UVREDLJIVIM I RUŽNIM RIJEČIMA, RUGANJEM I ODBACIVANJEM.
KAD SE ELA VRATILA U ŠKOLU, ALEN I MILAN SU JOJ SE IZVINILI.
NJIMA JE SVE TO BILO ZABAVNO I IZGLEDA DA NISU ZNALI
KOLIKO SU JE POVRIJEDILI...

ŠTA JE ELEKTRONSKO NASILJE (CYBERBULLYING)?

ELEKTRONSKO NASILJE,
ILI CYBERBULLYING,
JE NASILJE POMOĆU
KOMPJUTERA I MOBITELA.

34

"Cyber" znači nešto što se
dešava preko interneta, virtuelno.
"Bullying" znači maltretiranje,
zlostavljanje, nasilno ponašanje.

ELEKTRONSKO NASILJE JE

KADA TI NEKO ŠALJE OKRUTNE, ZLOBNE, PRIJETEĆE PORUKE, ILI BEZOBRAZNE SLIKE

KADA NEKO NAPRAVI INTERNETSKU STRANICU KOJA SADRŽI PRIČE, CRTEŽE, SLIKE I ŠALE NA TVOJ RAČUN,

KADA TE NEKO MALTRETIRA PREKO CHAT-A, NAGOVARA TE NA NEŠTO ILI TI NEPRESTANO DOSAĐUJE

KADA TI NEKO "HAKUJE" PROFIL

"NEKO" MOŽE BITI OSOBA KOJU POZNAJEŠ, ALI I POTPUNI STRANAC. NIKADA NE ZNAŠ KO JE SA DRUGE STRANE EKRANA!

MOJ STARIJI BRAT **TONI** JE ODLIČAN UČENIK, TRENIRA KOŠARKU I ČAK SUPER SVIRA GITARU!
UVIJEK SE SVIĐAO DJEVOJČICAMA.

POSLIJE JEDNE KOŠARKAŠKE UTAKMICE, PRIŠLA MU JE NEKA DJEVOJČICA IZ DRUGE ŠKOLE I **ZATRAŽILA NJEGOV BROJ TELEFONA** DA BI SE MOGLI DOPISIVATI.
TONI JE ODMAH PRISTAO.

MISLIO JE DA SE DJEVOJČICA ŽELI **UPOZNATI** S NJIM...

POČELI SU GA **PROZIVATI NEPOZNATI BROJEVI**, STIZALE SU MU RAZNE ZLOBNE PORUKE, NEKAD I USRED NOĆI!

TA DJEVOJČICA JE DALA **SVIMA** U SVOJOJ ŠKOLI TONIJEV BROJ DA GA MOGU **ZEZATI**.

IZ LJUBOMORE, DJECA SU MU PISALA DA NE ZNA IGRATI KOŠARKU, DA JE GLUP I RUŽAN. TONI SE PRVO BRANIO I ODGOVARAO IM, A ONDA JE POČEO SUMNJATI U SEBE I PRESTAO JE IĆI NA KOŠARKU...

NJEGOV **TRENER** SE ZABRINUO PA GA JE POZVAO DA PORAZGOVARAJU. TONI JE SVE ISPRIČAO TRENERU, KOJI JE POZVAO DIREKTORA TE DRUGE ŠKOLE, I PRONAŠLI SU DJECU KOJA SU ZLOSTAVLJALA TONIJA. DJEVOJČICA KOJA JE SVE ZAPOČELA MORALA SE **IZVINITI TONIJU**, A ON JE NABAVIO NOVI BROJ TELEFONA.

SADA UVIJEK DOBRO RAZMISLI KADA NEKOME DAJE SVOJ BROJ!

JAKO JE VAŽNO O OVAKVOM PROBLEMU RAZGOVARAŠ U ŠKOLI I KOD KUĆE.

CYBERBULLYING JE DRUGAČIJI OD PRETHODNIH VRSTA NASILJA, JER SE MOŽE DEŠAVATI **24 SATA DNEVNO**, I NEKO KO TE ELEKTRONSKI ZLOSTAVLJA MOŽE OSTATI **NEPOZNAT**.

EVO NEKOLIKO SAVJETA KAKO SE MOŽEŠ ZAŠTITITI OD ELEKTRONSKOG NASILJA:

- **BUDI PAŽLJIV KOME NA INTERNETU DAJEŠ SVOJ BROJ MOBITELA I OSTALE PRIVATNE PODATKE.**
- **TUĐI BROJEVI MOBITELA, EMAIL ADRESE, FOTOGRAFIJE, VIDEO I SLIČNO NIKADA SE NE DIJELE BEZ ZNANJA TE OSOBE!**
- **NIKAD NIKOME, OSIM RODITELJIMA, NE GOVORI SVOJU ŠIFRU, ČAK NI PRIJATELJIMA.**

- NE STAVLJAJ NA INTERNET NIŠTA ŠTO NE ŽELIŠ DA VIDE TVOJI PRIJATELJI IZ RAZREDA, ČAK NI U EMAIL-U.
- AKO DOBIJEŠ PORUKU S NEPOZNATOG BROJA, NE ODGOVARAJ NA NJU.
- NE TREBAŠ ODGOVARATI NI NA POZNATE BROJEVE, AKO SE ZBOG SADRŽAJA PORUKE OSJEĆAŠ LOŠE ILI NEUGODNO.
- BUDI PAŽLJIV I OBAZRIV PREMA DRUGIMA; UVIJEK RAZMIŠLJAJ O MOGUĆIM POSLJEDICAMA.
- PRIJE NEGO ŠTO POŠALJEŠ PORUKU, RAZMISLI KAKO BI TI REAGOVAO NA NJU.
- AKO DOBIJEŠ ČUDNU PORUKU, POZIV ILI SI IZLOŽEN NASILJU, DOBRO JE SAČUVATI PORUKE U MOBITELU, ILI NEGDJE DRUGDJE ZAPISATI PODATKE O DATUMU, VREMENU I SADRŽAJU PORUKE ILI POZIVA!

**SVAKO DIJETE MORA ZNATI DA SVOJIM PONAŠANJEM I SVOJIM POSTUPCIMA
NIKADA NE MOŽE ZASLUŽITI NASILJE I ZLOSTAVLJANJE,
I DA DIJETE NIJE KRIVO!**

RECI SVOJIM RODITELJIMA ŠTA SE DEŠAVA,
ILI NASTAVNIKU ILI PEDAGOGU U ŠKOLI,
TRENERU, POLICAJCU...
ODRASLE OSOBE ZNAJU ŠTA TREBA DALJE
PODUZETI DA TE ZAŠTITE OD DALJEG NASILJA!

ISTO TAKO JE VAŽNO DA SE SJETIŠ DA ZAKON
I INSTITUCIJE ŠTITE SVAKO DIJETE OD NASILJA:
POLICIJA,
SUD,
ŠKOLA,
CENTRI ZA SOCIJALNI RAD,

SVE OVE INSTITUCIJE SU OBAVEZNE DA ZAŠTITE DJECU OD SVAKOG OBLIKA NASILJA!

ŠTA TI MOŽEŠ UČINITI DA SE ZAŠTITIŠ SEBE I PRIJATELJE OD NASILJA VAŠIH VRŠNJAKA?

NEKE SVADE MOŽEŠ RIJEŠITI SAM TAKO ŠTO ĆEŠ DIREKTNO REĆI VRŠNJAKU DA TE TO ŠTO RADI
VRIJEĐA I NE ŽALIŠE. ZAMOLITI GA DA PRESTANE SA TIM.

MOŽEŠ

GA PRIJ

PRESTANI!!!

NE PRESTANE.

ŠTA TI MOŽEŠ UČINITI DA SE ZAŠTITIŠ SEBE I PRIJATELJE OD NASILJA VAŠIH VRŠNJAKA?

NEKE SVAĐE MOŽEŠ RIJEŠITI SAM TAKO ŠTO ĆEŠ **DIREKTNO REĆI** VRŠNJAKU DA TE TO ŠTO RADI
VRIJEĐA ILI BOLI, I ZAMOLITI GA DA PRESTANE SA TIM.

MOŽEŠ GA I **UPOZORITI** DA ĆEŠ GA PRIJAVITI NEKOJ ODRASLOJ OSOBI AKO NE PRESTANE.

ALI AKO SAM NE MOŽEŠ NIŠTA UČINITI
DA ZAUSTAVIŠ NASILJE, VAŽNO JE
DA SE ZA POMOĆ OBRATIŠ NEKOJ
ODRASLOJ OSOBI OD POVJERENJA.

VEOMA JE VAŽNO I DA NAUČIŠ DA POKAŽEŠ
SVOJU LJUTNJU, NEZADOVOLJSTVO ILI TUGU, A DA PRI TOM
NE KORISTIŠ NASILJE.

**AKO SE TI PONAŠAŠ NASILNO PREMA NEKOM
JER I DRUGI TO RADE, **PRESTANI!****

PONEKAD ĆE TVOJI PRIJATELJI MISLITI DA JE ZABAVNO
TO ŠTO PROVOCIRATE DRUGOGA I RUGATE MU SE
ILI POKAZUJETE DA STE COOL I FIZIČKI JAČI,
ALI SJETI SE KOLIKO **PATNJE** TO STVARA DRUGOM DJETETU
I UVIJEK POMISLI

KAKO BI SE TI OSJEĆAO DA SE PREMA TEBI NEKO TAKO PONAŠA!

JOŠ NEŠTO TREBA DA ZNAŠ:

- AKO TI NASILNIK PRIJETI PUTEM SMS PORUKA ILI TI ŠALJE PRIJETEĆE PORUKE NA MEIL, **ČUVAJ TO KAO DOKAZ** I POKAŽI ODRASLOJ OSOBI.
- AKO TI NASILNIK KOJI TE ZLOSTAVLJA NA NEKE OD OPISANIH NAČINA, **PRIJETI** DA NIKOME NE SMIJEŠ REĆI I DA AKO KAŽEŠ BIĆE JOŠ GORE, **NEMOJ GA SLUŠATI!** NASILNICI TAKO PRIJETE JER ZNAJU DA TO ŠTO ČINE NIJE U REDU I BOJE SE KAZNE KOJU MOGU DOBITI OD ODRASLIH!
- AKO VIDIŠ ILI ČUJEŠ DA SE DEŠAVA NASILJE PREMA NEKOM DRUGOM DJETETU, **OBAVEZNO TO PRIJAVI NEKOJ ODRASLOJ OSOBI OD POVJERENJA!**

**ETO, NADAM SE DA SADA BOLJE RAZUMIJEŠ ŠTA JE NASILJE,
I KAKO GA PREPOZNATI AKO SE DESI.**

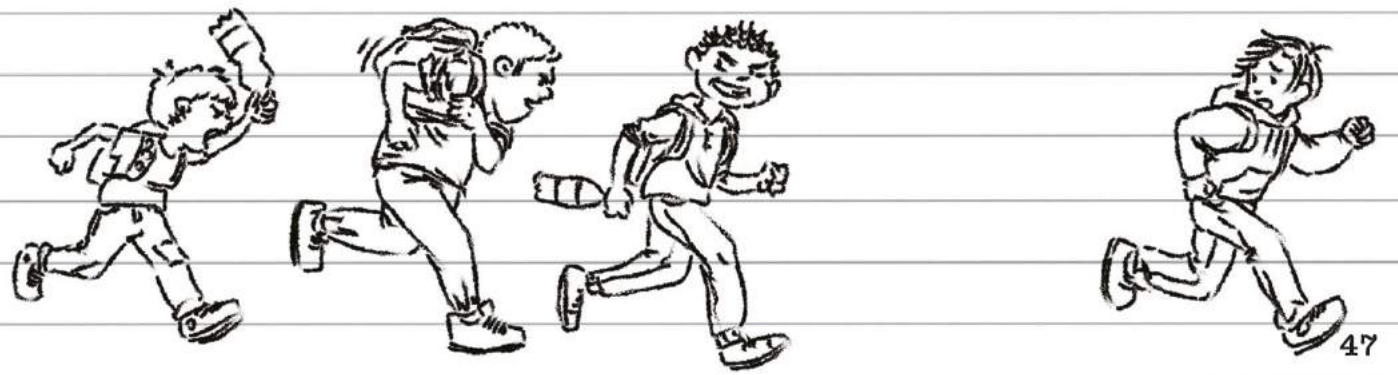
I ZAPAMTI:

*Sve tajne koje se odnose na nasilje,
ne smiju se čuvati!*

SVE ŠTO TREBA DA ZNAŠ O NASILJU!

IZDAVAČ:

MEĐUNARODNI FORUM SOLIDARNOSTI – EMMAUS, SARAJEVO, BOSNA I HERCEGOVINA

DIZAJN I ILUSTRACIJE:

DŽENANA HARAČIĆ, GRAFIČKI DIZAJNER

AUTORI:

PROF. DR. ELMEDIN MURATBEGOVIĆ
JOSIP VOJNIĆ, ING. ELEKTROTEHNIKE
MARIJA JAKOVLJEVIĆ, PSIHOLOG
MR. MIRELA ŠUMAN
AMELA EFENDIĆ, POLITOLOG

KONSULTANTI:

MR. SCI. ENEID HASANOVIĆ
PROF. DR. IVANA ZEČEVIĆ
MIRELA MUJAGIĆ, PSIHOLOG
DOC. DR. SAMIR RIZVO
PROF. DR. SANJA RADETIĆ-LOVRIĆ

LEKTOR:

INDIRA OSMIĆ, PROFESOR

TEHNIČKA PODRŠKA:

ELMA ZAHIROVIĆ I AJLA OMERBEGOVIĆ, MEĐUNARODNI FORUM SOLIDARNOSTI – EMMAUS

ŠTAMPA: GRAFIČKO IZDAVAČKO PREDUZEĆE „GRAFIKA ŠARAN“ D.O.O.

TIRAŽ: 300 KOMADA

UNICEF u Bosni i Hercegovini je jedan od recipijenata EU sredstava za implementaciju projekta "Zaštita djece od nasilja i promocija socijalne inkluzije djece sa poteškoćama u razvoju u zemljama Zapadnog Balkana i Turskoj". Cilj regionalog djelovanja je promocija poštivanja ljudskih prava i stvaranje učinkovitijih i inkluzivnijih javnih službi u vezi sa ranjivim skupinama (djeca žrtve nasilja i djeca sa poteškoćama u razvoju), putem osnaživanja civilnog društva i promocijom saradnje u regiji.

Projekat finansira Evropska unija

Odricanje od odgovornosti: Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je isključivo odgovornost Međunarodnog foruma solidarnosti – EMMAUS i ni na koji način ne odražava stajališta Evropske unije.

Sva prava pridržana. Sadržaj ove publikacije se može slobodno koristiti i kopirati u obrazovne i druge nekomercijalne svrhe, pod uvjetom da se u takvoj reprodukciji navede Međunarodni forum solidarnosti – EMMAUS kao izvor.

ŠTA JE
ŽRTVA?

ŠTA
JE
NASILJE?

SVE
ŠTO TREBA
DA ZNAŠ O
NASILJU!

ŠTA JE
VRŠNJAČKO
NASILJE?

ŠTA JE
NASILNIK?

ŠTA JE EMOCIONALNO
ZLOSTAVLJANJE?

ŠTA JE
CYBERBULLYING?